



BESLUT
2022-10-19

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 31 mars 2022 –
Gruppen för utländska studerande

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för
medborgare i land utanför EU/EES

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet i den del det överklagade beslutet inte ändrats genom CSN:s beslut den 4 maj 2022.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN skickade en skrivelse med begäran om uppgifter till NN för att kunna pröva hennes rätt till svenskt studiestöd, eftersom CSN fått en rapport från skolan om att hon studerar i Sverige.

NN besvarade CSN:s skrivelse och anförde bland annat följande. Hon bor i Sverige sedan den 13 juli 2021. Hon och mamman är iranska medborgare. Mamman studerar svenska på grundskolenivå från och med den 7 mars 2022. Hennes styvpappa är dansk medborgare och arbetar i Danmark.

CSN beslutade att inte bevilja NN studiehjälp, eftersom hon, som utländsk medborgare, inte uppfyller något av villkoren för att få rätt till svenskt studiestöd för studier i Sverige. CSN bedömde vidare att det inte fanns särskilda skäl att bevilja henne sådan rätt. Av skälen till beslutet framgår bland annat följande. Hon är inte barn till en migrerande arbetstagare i Sverige eftersom hennes styvpappa arbetar i Danmark.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hennes mamma är gift med en EU-medborgare och de har därför uppehållsrätt i Sverige. Hennes styvpappa arbetar för danska staten under justitiedepartementet sedan 27 år tillbaka och han

betalar skatt i Sverige. Eftersom styvpappan betalar skatt i Sverige bör hon ha samma rättigheter som svenska medborgare. – NN bifogade bland annat beslut om uppehållskort från Migrationsverket.

CSN ändrade därefter, den 4 maj 2022, beslutet och beviljade NN rätt till svenskt studiestöd för perioden den 7 mars – den 30 juni 2022, eftersom CSN funnit att hon under den perioden har en varaktig anknytning till Sverige. För tiden innan den 7 mars 2022 kvarstod tidigare beslut om avslag oförändrat.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet med ett yttrande och inkom därefter, på nämndens begäran, genom CSN:s rättsavdelning med ett tilläggsyttrande och anförde bland annat följande. För att få rätt till svenskt studiestöd måste NN uppfylla villkoren enligt de svenska bestämmelserna eller villkoren för att kunna jämföras med en svensk medborgare enligt EU-rätten.

Prövning enligt nationella bestämmelser

NNs mamma började läsa svenska på grundskolenivå den 7 mars 2022. Utbildning i svenska för invandrare (tidigare sfi) och svenska på högst grundskolenivå jämföras med förvärvsarbete i beräkningen av varaktig anknytning. NN anses därmed ha varaktig anknytning till Sverige från och med den 7 mars 2022. Hon har därför rätt till svenskt studiestöd från och med detta datum enligt de nationella bestämmelserna. NNs styvpappa har inte förvärvsarbetat (eller haft en sysselsättning som kan jämföras med förvärvsarbete) i Sverige under minst två år på minst halvtid. Att styvpappan bott längre i Sverige och betalar skatt i Sverige för sitt arbete i Danmark, gör inte att han anses ha en varaktig anknytning till Sverige. CSN:s bedömning är därför att det saknas särskilda skäl att bevilja NN rätt till studiestöd på grund av hennes familjeanknytning till styvpappan. Några andra särskilda skäl har inte heller framskymtat.

Prövning enligt EU-rätten

ÖKS har tidigare konstaterat att en studerande bara kan ses som anhörig till en migrerande arbetstagare under en period när arbetstagaren faktiskt utför arbete i Sverige (se ÖKS dnr: 2013 – 04594). Av det aktuella ärendet framgår att styvpappan är anställd av den danska staten och får sin lön därifrån. Han är alltså migrerande (gräns-)arbetstagare i Danmark. Att styvpappan betalar skatt i Sverige gör inte att han uppfyller de villkor som finns för att räknas som migrerande arbetstagare i Sverige enligt EU-rätten. CSN:s bedömning är därför att NN inte kan jämföras med en svensk medborgare enligt EU-rätten när det gäller prövningen som familjemedlem till en migrerande arbetstagare i Sverige. För tiden innan den 7 mars 2022 anser CSN att NN inte har rätt till svenskt studiestöd, varken enligt nationella bestämmelser eller enligt EU-rätten. CSN:s inställning är därför att överklagandet ska avslås i den del som avser tiden innan den 7 mars 2022.

NN har beretts tillfälle att lämna synpunkter på CSN:s yttranden, men hon har inte hörts av.

Av handlingarna i ärendet framkommer att NN har en registrering av uppehållsrätt i Sverige.

Författningsbestämmelser m.m.

I 1 kap. 4 § studiestödsbalken (1999:1395) anges följande. När det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, ska utländska medborgare jämföras med svenska medborgare om de på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EU-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. Första stycket gäller även familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen (2005:716) till sådana utländska medborgare. Detsamma gäller sådana familjemedlemmar till svenska medborgare som avses i 3 a kap. 2 § andra stycket utlänningslagen, om den svenska medborgaren är anställd eller egenföretagare här i landet.

I 1 kap. 5 § samma lag anges följande. Utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige som kan härleda rättigheter i form av sociala förmåner från EU-rätten ska, när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag, jämföras med svenska medborgare.

I 2 kap. 4 § samma lag anges följande. Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är
1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Av 6 § CSNFS 2006:7 framgår att den studerande för att på grund av förvärvsarbete uppfylla villkoret om en varaktig anknytning, efter den senaste inresan till Sverige i syfte att bosätta sig här ska

1. ha vistats i landet under en sammanhängande tid om minst två år, och
2. under vistelsen ha förvärvsarbetat i landet minst två år, på minst halvtid.

Av 7 § CSNFS 2006:7 framgår att med förvärvsarbete enligt 6 § jämföras tid när den studerande

1. har varit arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen på det sätt som Arbetsförmedlingen bestämmer och under denna tid inte haft studier som huvudsaklig sysselsättning,
2. har deltagit i en arbetsmarknadsutbildning eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd,
3. har deltagit i utbildning i svenska för invandrare eller studerat svenska på högst grundskolenivå,
4. har haft sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande,
5. har vårdat en nära anhörig som varit i behov av särskild omvårdnad på heltid, eller
6. har vårdat ett eget hemmavarande barn som är under tio år.

Av 10 § CSNFS 2006:7 framgår att en studerande ska anses ha varaktig anknytning till Sverige om han eller hon senast det år han eller hon fyller 20 år har följt med sina föräldrar eller senare anslutit sig till sina föräldrar som bor, förvärvsarbetar och har för avsikt att stanna i landet.

Av 11 § CSNFS 2006:7 framgår att med förälders förvärvsarbete i Sverige i 10 § jämföras, utöver vad som framgår av 7 §, även arbete utomlands, om föräldern är

1. utsänd av en svensk statlig arbetsgivare för arbetsgivarens räkning,
2. anställd av ett svenskt trossamfund eller ett organ som är knutet till ett sådant samfund, eller
3. anställd av en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet.

Prövningen enligt EU-rätten görs utifrån: Fördraget om europeiska unionens funktionssätt (FEUF), Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen, Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgare och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier samt praxis från EU-domstolen.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att CSN numera beviljat NN rätt till svenskt studiestöd för perioden den 7 mars – den 30 juni 2022. Det återstår därmed för överklagandenämnden att pröva perioden den 1 juli 2021 – den 6 mars 2022.

NN är bosatt i Sverige och är medborgare i land utanför EU/EES. Hon har, som hon får förstås, åberopat att hon är styvbarn till en EU-medborgare som arbetar för danska staten sedan 27 år tillbaka och betalar skatt i Sverige och att hon därför ska erhålla samma rättigheter som svenska medborgare.

Överklagandenämnden gör härvid följande bedömning. NNs styvfar arbetar åt den danska staten som således inte är en registrerad arbetsgivare i Sverige och därmed inte betalar skatt och sociala avgifter för sina anställda i Sverige. Styvfadern får sin lön utbetald från Danmark. NNs styvfar migrerar inte till Sverige för att arbeta. Styvfadern kan därmed inte ses som migrerande arbetstagare i Sverige och NN kan heller inte härleda rättigheter till svenskt studiestöd utifrån EU-rätten så som barn till en migrerande arbetstagare.

Fråga är då om NN har rätt till svenskt studiestöd på någon annan grund för tiden den 30 juni 2021 – den 6 mars 2022. NN har inte permanent uppehållstillstånd och heller inte något av de tidsbegränsade uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd enligt 2 kap. 4 § studiestödslagen. NN har visserligen uppehållsrätt i Sverige men hon uppfyller inte villkoren för varaktig anknytning enligt 10 § CSNFS 2006:7 eftersom hennes mamma inte redovisar något förvärvsarbete eller sysselsättning som jämföras med förvärvsarbete i Sverige före den 7 mars 2022 samt att hennes styvpappa arbetar i Danmark. Det krävs därför särskilda skäl för att hon ändå ska kunna lämnas studiehjälp för perioden den 30 juni 2021 – den 6 mars 2022. Sådana särskilda skäl har inte framkommit. Överklagandet ska därför avslås i den del det inte ändrats genom CSN:s beslut den 4 maj 2022.

Robert Dalman

Lisa Phiri

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Gunilla Lavås, Staffan Ingmanson, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg

Föredragande: Lisa Phiri

Kopia till CSN